

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 86.

Vydána dne 24. srpna 1922.

Obsah: (244. a 245.) **244.** Zákon, ktorým sa všeobecne upravujú právne pomery medzi zamestnávateľmi a zamestnancami na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi. — **245.** Zákon, jímž se povoluje užíti dľžich dlužných úpisů, ktoré vydá hlavní město Praha do úhrnné výše 1,500.000 liber šterlinků a 7,500.000 dolarů, k ukládání nadáčních, sirotčích a podobných kapitálů, pak platiti cta slosovanými titry a splatnými kupony.

244.**Zákon zo dňa 13. júla 1922,**

ktorým sa všeobecne upravujú právne pomery medzi zamestnávateľmi a zamestnancami na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi.

Národné shromaždenie republiky československej usneslo sa na tomto zákone:

§ 1.**O smluve slúžobnej.**

Zaviaže-li sa niekto na nejaký čas konať inému služby, vzniká smluva slúžobná. Pod slovom služba treba rozumeť aj taký pracovný pomer, pri ktorom sa mzda platí od kusa alebo podľa jednotlivých výkonov.

§ 2.

V prípade, že v smluve nebola mzda určená, ani bezplatnosť vymienená, má sa za to, že bola smluvená primeraná mzda.

§ 3.

Nevyplýva-li zo slúžobnej smluvy alebo z okolnosti iné, zamestnanec je povinný služby osobne konať, a nárok na ne je neprevoditeľný. V prípade, že o spôsobe a rozsahu služieb nič nebolo umluvené, treba konať službu okolnostiam primerané.

§ 4.**O nároku na mzdu.**

(1) Nebolo-li iné smluvené, alebo niet-li pri službách dotyčného druhu iného zvyku, mzdu treba zaplatiť po vykonaní služieb.

(2) Podľa mesiacov alebo kratších období určená mzda platená má byť koncom dotyčného obdobia, podľa dlhších období určená koncom kalendárneho mesiaca. Podľa hodín, kusov alebo jednotlivých výkonov určená mzda platená má byť za skončené výkony koncom každého kalendárneho týždňa, ide-li však o služby vyššieho druhu, koncom každého kalendárneho mesiaca.

(3) V každom prípade stáva sa splatnou už zarobená mzda skončením slúžobného pomeru.

§ 5.

Zamestnanec, ktorého služby odmieňané sú podľa kusov alebo jednotlivých výkonov, má právo pred splatnosťou mzdy žiadať predavok, primeraný vykonaným službám a útragom.

§ 6.

(1) Zamestnancovi prislúcha po uplynutí dvojtýždňovej služby nárok na mzdu najvyššej týždennaj aj vtedy, keď z dôležitej príčiny, týkajúcej sa jeho osoby, nemohol konať službu, napokoľko to sám nezavinil úmyselne alebo hrubou nedbalosťou.

(2) Nemôže-li zamestnanec konať službu preto, že ochorel alebo utrpel úraz, prislúcha mu miesto mzdy, uvedenej v prvom odstavci, teprv v treťom a štvrtom týždni nemoci po 10% mzdy, v piatom a šiestom týždni nemoci po 20% mzdy, v siedmom a ôsmom týždni nemoci po 30% mzdy.

(3) Požitky, uvedené v predchodom odstavci, prislúchajú zamestnancovi na dobu tam označenú aj vtedy, keď bol prepustený

preto, poneváč ním nezavinená neschopnosť ku práci trvala následkom nemoci alebo úrazu vyše štyroch týždňov (§ 22 e, zák. čl. II. z roku 1898, § 22 c, zák. čl. XLI : 1899 a § 20 c, zák. čl. XXVIII : 1900).

(4) Ustanovenia predchodzích odstavcov nedotýkaju sa tých ustanovení kollektívnych smlúv alebo pracovných (slúžobných) poriadkov už platných, ktoré sú pre zamestnancov priaznivejšie.

§ 7.

(1) Za služby, ktoré neboli vykonané, tiež prislúcha zamestnancovi mzda, akže bol náklonný ich vykonať a hatený bol vo výkone ekolnosťami, ktoré väzia v osobe zamestnávateľa; lež musí si dať započítať, čo usporil tým, že služieb nekonal, alebo čo si zarobil iným zamestnaním alebo čo zarobiť úmyselne zameškal.

(2) V prípade, že následkom takýchto okolností pri konaní služieb utrpel újmu ztratou na čase, prislúcha mu primeraná náhrada.

§ 8.

O povinnostiach zamestnávateľa v prípade nemoci.

(1) Bol-li zamestnanec prijatý do domácnosti zamestnávateľa pri slúžobnom pomere, ktorý hľavne zaberá jeho zárobkovú činnosť, v prípade, že zamestnanec upadne v nemoc, ktorú si ani úmyselne ani hrubou nedbalosťou nezavinil, povinný mu je zamestnávateľ, okrem peňažitých požitkov, poskytnúť potrebného ošetrovania, lekárskej pomoci a potrebných liekov do dvoch týždňov, akže slúžobný pomer už dva týždne trval — a do štyroch týždňov, akže už pol roka trval.

(2) Ošetrovanie a pomoc môžu byť poskytnuté aj v nemocnici alebo so súhlasom zamestnanca u osôb tretích. Zamestnanec má právo žiadať ošetrovanie v nemocnici, nakoľko povaha nemoci toho požaduje.

(3) Hore označené povinnosti zamestnávateľa nevzniknú, jestli bol slúžobný pomer začlený len na dobu prechodnej potreby a ešte netrval jeden mesiac.

§ 9.

(1) Hotové výdavky za lekársku pomoc a potrebné lieky, taktiež trovy ošetrovania v nemocnici alebo u tretích osôb môžu byť započítané do peňažitých požitkov, ktoré prislú-

chajú zamestnancovi na dobu trvania nemoci.

(2) Dávky peňažité, ktoré poberá zamestnanec z dôvodu verejnoprávneho poistenia na dobu trvania nemoci, smú byť započítané do peňažitých požitkov takou čiastkou, ktorá zodpovedá pomeru skutočných príspevkov zamestnávateľa ku súhrnnému poisťovaciemu príspevku. Iné, v § 8. označené povinnosti zamestnávateľa prestávajú natoľko, nakoľko sa zamestnancovi dostane práve takých plnení z dôvodu poistenia.

§ 10.

Kedy zanikajú nároky zamestnancov.

Hore v §§och 6. a 8. označené povinnosti zamestnávateľa zanikajú skončením slúžobného pomeru, ktoré sa stane vypršaním doby, na ktorú bol založený, alebo skorejším vypovedaním zamestnanca zo služby alebo prepustením zo služby, ktoré sa nestalo pre príčinu ochorenia alebo z iných dôležitých, osoby zamestnanca sa dotýkajúcich dôvodov v smysle § 6. Bol-li zamestnanec prepustený pre závadu, ktorá mu prekážala vykonávať služby, alebo bol-li vypovedaný počas trvania tejto závady, takto spôsobené skončenie slúžobného pomeru neberie sa v úvahu dotyčne označených nárokov.

§ 11.

Jako sa má starať zamestnávateľ o zamestnanca.

(1) Zamestnávateľ je povinný slúžobné výkony tak usporiadať a o miestnosti a náčinie, ktoré opatril alebo má opatriť, na vlastné trovy tak sa starať, aby boli chránené život a zdravie zamestnanca, pokial' toho povaha služby pripúšťa.

(2) Bol-li zamestnanec prijatý do domácnosti zamestnávateľa, tento má učiniť potrebné opatrenia dotyčne obývacej a spacej miestnosti, stravy, taktiež pracovnej doby a doby zotavenia tak, aby zdravie, mravnosť a náboženské presvedčenie zamestnanca neutrpelý škody.

§ 12.

Kedy sa skončí slúžobný pomer.

(1) Slúžobný pomer sa končí vypršaním času, na ktorý bol smluvnený.

(2) Na zkúžku alebo na čas prechodnej potreby smluvnený slúžobný pomer počas prvého mesiaca môže zrušiť i jedna i druhá strana kedykoľvek.

(3) Na dobu života osoby alebo na dobu vyše päť rokov smluvnený slúžobný pomer môže byť zamestnancom zrušený po vypršaní päť rokov pri dodržaní polročnej výpovedi.

(4) Slúžobný pomer, ktorý nastal alebo v ktorom sa pokračuje bez určenia slúžobnej doby, môže byť zrušený výpovedou podľa nižšie označených ustanovení.

§ 13.

O lehotách výpovedných.

Výpoved' sa pripúšťa:

jestli pri slúžobnom pomere, ktorého predmetom nie sú služby vyššieho druhu, mzda určená je podľa hodín alebo dňov, podľa kusov alebo jednotlivých výkonov — kedykoľvek s jednoho dňa na následujúci deň; jestli takýto slúžobný pomer hlavne zaberá zárobkovú činnosť zamestnanca a už tri mesiace trval, alebo jestli mzda je určená podľa týždňov — najneskoršie prvého všedného dňa na koniec kalendárneho týždňa. Účinok výpovedi v prípade platenia od kusa alebo za jednotlivé výkony v žiadnom väde nenastúpi pred skončením výkonov započatých v čase, keď sa výpoved' stala.

§ 14.

(1) Jestli slúžobný pomer, ktorého predmetom sú služby vyššieho druhu, hlavne zaberá zárobkovú činnosť zamestnanca, a trval už tri mesiace — nehladiac ku spôsobu určenia mzdy — treba dodržať najmenej štyri týždňovu výpovednú lehotu.

(2) To isté platí vôbec, jestli je mzda podľa rokov určená.

§ 15.

Vo všetkých iných prípadoch môže byť slúžobný pomer zrušený dodržaním najmenej dvojtýždňovej výpovednej lehoty.

§ 16.

Výpovedná lehotu musí byť voždy pre obidve strany tá istá. Jestli boli smluvnené rôzne výpovedné lehoty, platí pre obidve strany dlhšia lehotu.

§ 17.

O hľadaní novej služby.

Jestli bol zamestnanec prijatý do domácnosti zamestnávateľa, alebo je slúžobným pomerom hatený v tom, aby si mohol najst' iné miesto, zamestnávateľ je povinný po výpovedi na jeho žiadosť poskytnúť mu k tomu primenaný čas bez zmenšenia mzdy.

§ 18.

O vlivu konkursu.

(1) Jestli bol úpadca zamestnávateľom a bol-li slúžobný pomer už nastúpený, môže byť tento pomer zrušený v jednom mesiaci odo dňa uvalenia konkursu od zamestnanca bez výpovedi, od správcu podstaty s dodržaním zákonitej alebo smluvnej kratšej výpovednej lehoty.

(2) Jestli sa zruší slúžobný pomer výpovedou od správcu podstaty pred vypršaním ustanoveného času, na ktorý bol učinený, alebo jestli v smluve bola dlhšia výpovedná lehotu umluvená, môže zamestnanec ako konkursný veriteľ žiadať náhradu spôsobenej mu škody.

(3) Ustanovenia, dané v osobitných zákonoch o vlivu uvalenia konkursu na slúžobný pomer, zostávaju nedotknuté.

§ 19.

O predčasnom zrušení.

Slúžobný pomer môže byť zrušený z dôležitých príčin i jednou i druhou stranou, jestli bol založený na určitú dobu, pred vypršaním tejto doby, v iných prípadoch však bez dodržania výpovednej lehoty.

§ 20.

Jestli zamestnanec vystúpi zo služby predčasne bez dôležitej príčiny, môže zamestnávateľ žiadať: buďto, aby zamestnanec opäť nastúpil službu, a náhradu škody, alebo náhradu škody pre nesplnenie smluvy. Jestli bol zamestnanec prepustený predčasne pre jeho vlastnú vinu, povinný je nahradíť škodu pre nesplnenie smluvy. Za uskutočnené výkony, ktorých mzda je ešte nie splatná, má zamestnanec nárok na zodpovedajúcu časť mzdy len potiaľ, pokial rečené výkony predčasným zrušením slúžobného pomeru nepozbyly pre zamestnávateľa hodnoty úplne alebo z väčšej časti.

§ 21.

Jestli zamestnávateľ zamestnanca bez dôležitej príčiny predčasne prepustí alebo jestli je vinný na predčasnom vystúpení zamestnanca, ostávaju tomuto — okrem nároku na náhradu ďalšej škody — smluvné nároky na mzdu na čas, ktorý by bol mal uplynúť do skončenia slúžobného pomeru vypršaním smluvnej doby alebo riadou výpovedou. Pri

tom musí si dať započítať, čo usporil tým, že služieb nekonal alebo čo si zarobil iným zamestnaním, alebo čo zarobiť úmyselne zamékal. Nakoľko však rečený čas neprevyšuje tri mesiace, zamestnanec môže naskutku požadovať celú, na tento čas mu prislúchajúcu mzdu bez srážky.

§ 22.

Jestli vina na predčasnom zrušení slúžobného pomeru postihuje obidve strany, sudea má rozhodnúť podľa volného uváženia, či a v akej miere prislúcha náhrada.

§ 23.

Nároky pre predčasné vystúpenie alebo predčasné prepustenie v smysle §§ov 20. a 21. musia byť vznesené u súdu behom šest mesiacov po uplynutí toho dňa, ktorého mohly byť činené, ináč sa premlčia.

§ 24.

O vysvedčení.

(1) Keď sa slúžobný pomer skončil, zamestnávateľ je povinný zamestnancovi na jeho žiadosť vydať písomné vysvedčenie o trvaní a spôsobe služieb. Žiada-li zamestnanec počas trvania slúžobného pomeru vydanie vysvedčenia, má sa mu vydať na jeho trovy. Zanášky a poznámky vo vysvedčení, ktoré by zamestnancovi dosiahnutie nového miesta zložovaly, sú neprípustné.

(2) Vysvedčenia zamestnanca, ktoré sú v úschove zamestnávateľa, majú byť zamestnancovi na jeho žiadosť kedykoľvek vydané.

§ 25.

O donucovacích predpisoch.

Práva zamestnanca, ktoré vyplývajú z ustanovení § 4 odst. 3., §§ 6—15, § 17, §§ 19—24 nemôžu byť slúžobnou smluvou ani zrušené ani obmedzené.

§ 26.

Ustanovenie § 24, zák. čl. XVII : 1881, tak tiež aj ustanovenia zákonných článkov XIII : 1876, II : 1898, XXI : 1898, XLI : 1899, XLII : 1899, XXVII, XXVIII a XXIX : 1900, pokial sa v neprospech zamestnancov proti ustanoveniam tohto zákona, sa zrušujú.

§ 27.

Zákon tento platí iba pre Slovensko a Podkarpatskú Rus a nadobudne pôsobnosti dňom vyhlásenia. Prevedenie tohto zákona sa

ukladá ministrom spravedlnosti a sociálnej pečlivosti.

T. G. Masaryk v. r.
Dr. Beneš v. r.
Dr. Dolanský v. r.
Dr. Dérer v. r.
za ministra Habrmana.

245.

Zákon ze dne 10. července 1922,
jímž se povoluje užíti dĺžich dlužních úpisů,
které vydá hlavní město Praha do úhrnné výše
1,500.000 liber šterlinků a 7,500.000 dolarů,
k ukládání nadačních, sirotčích a podobných
kapitálů, pak platiti cíla slosovanými titry a
splatnými kupony.

Národní shromáždění republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Dĺžich dluhopisů, jež vydá hlavní město Praha podle usnesení ústřední správní komise ze dne 12. května 1922, schváleného podle § 16 zákona ze dne 6. února 1920, č. 116 Sb. z. a n., výnosem ministra financí ze dne 27. května 1922, č. 58.081/3.070-II/3, v úhrnné jmenovité hodnotě 1,500.000 liber šterlinků a 7,500.000 dolarů, aby si opatřilo prostředky k vybudování podniků elektrických, plynáren a vodáren, smí být užíváno k úročnému ukládání peněz nadací a ústavů, podléhajících veřejnému dozoru, dále k uložení peněz sirotčích, svěřenských a depositních a konečně až do výše bursovního kursu, avšak nikoliv přes jmenovitou hodnotu, za služební a obchodní kauce.

§ 2.

Splatné slosované dĺžicí dlužní úpisy a doplňné kupony západky uvedené v § 1 budou přijímány plnou výplatní hodnotou ku placení tuzemských (československých) cíl podle kursů příslušných cizích valut na pražské burze v den předcházející placení.

§ 3.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení. Provedou jej ministři financí, vnitra a spravedlnosti.

T. G. Masaryk v. r.
Dr. Beneš v. r.
Dr. Dolanský v. r. A. Novák v. r.
Černý v. r.